

JAROMÍR ŠTÁHL
PĚSTRÝ ŽIVOT
A DRSNÉ PŘÍHODY

PESTRÝ ŽIVOT A DRSNÉ PŘÍHODY

Ve třech kapitolách 23 úseků, příběhů ze
života

Jaromír Starý

Motto:

Tuhle knihu jsem nenapsal já, ale život. Naštěstí mne Bůh nikdy neopustil.

ÚVOD

Bůh ve své prozřetelnosti dopustil velmi moudře, že jsem v životě nešel všední, obvyklou cestou: základní, střední škola a vysoká škola, vzdělání pro mne vhodné, s následným zaměstnáním, pro které bych se hodil. Mnoho lidí tak žije, stále stejně od dvaceti až do důchodu.

V každém z nás jsou touhy, přání a sny. Těm je třeba věřit a ty je třeba následovat. Už jako čtrnáctiletý jsem věděl, že chci studovat gymnázium a pedagogickou fakultu. Rodiče za mne a moji sestru rozhodli jinak. Sestru poslali na gymnázium a mne na Stavební průmyslovku, kam by se asi lépe hodila moje sestra. Mamince, která zbožňovala svého tatínka, inženýra a ředitele prvorepublikových drah v Blatné se pro mne zdálo nejvhodnější studium dopravních staveb, tedy i železnice, na Stavební průmyslovce. A tak jsem, ač humanitně zaměřený nastoupil dráhu technika. V životě jsem nikdy nešel rovně, ale klikatě, s mnoho odbočkami i slepými cestami. Dlouho jsem hledal to pravé. Při tom jsem poznal na vlastní kůži těžkou práci dělníků a jako pečovatel i utrpení pacientů v nemocnici. Proto si vážím těžké manuální práce a povolání zdravotních sester. Nedělám rozdíly v sociálním postavení, všichni jsme rovnocenní, jsme jenom lidé.

To, že jsem byl často poslední a jinde, než kam bych patřil, mne učilo pokoře a soucitu. Roky nezaměstnanosti a strádání mi zase pomohli ke skromnosti. Mám úctu k jídlu, znám cenu peněz. Vše, i to těžké, bylo k mému prospěchu. Velmi důležité je přijetí reality

takové, jaká je. Věřím tomu, že, ať člověk prochází jakýmikoliv zkouškami, všechno může mít svůj smysl. I utrpení a bolest, které očisťují a činí člověka opravdovějším.

KAPITOLA I: VOJNA

Vojín

Poddůstojnická škola

Pro mne by byla bývala nejlepší varianta náhradní služba ve zdravotnickém zařízení. Místo základní vojenské služby v armádě Československé socialistické republiky, součásti sovětského vojenského uskupení Varšavská smlouva. Nejsem vojákem, naprosto se pro to nehodím, nesnáším všechny formy násilí, natož zabíjení. Jsem pacifista. Jsou lidé, kteří tvrdí, že teprve vojna udělá z chlapce muže. Něco na tom jistě je, naučila mě vydržet mnohé a snášet i nesnesitelné.

V půlroční poddůstojnické škole, kam jsem se nejprve dostal, sice neexistovala šikana ze strany služebně starších vojáků, zato ale od našich velitelů. Výcvik byl neúměrně tvrdý. Celý den na nás někdo křičel, slyšeli jsme jen ostré povely a hrozby. Vše v poklusu. Na nic nebyl čas. Sotva jsme si sedli ke stolu v jídelně, už zazněl povel: „Dojíst! Vztyk! Odchod!“ takže jsme často byli po obědě hladoví. Běhy v terénu v gumovém protichemickém a protiatomovém neprodyšném obleku s nasazenou plynovou maskou uváděly v zoufalství všechny, kdo na to neměli, tedy i mě. Někdo nestačil, protože kouřil, druhý z důvodu slabosti, nebo nějakého fyzického

hendikepu. U mě to byly žaludeční vředy, o kterých nikdo nevěděl, ani já. Jen jsem nemohl dlouho běžet, bolest v břiše byla nesnesitelná. Naši instruktoři nebrali ohled na cokoliv, jejich úkol byl udělat z nás vycvičené vojáky, bez ohledu na vše. Běhali s námi a za námi, řvali na nás, sprostě nám nadávali, kopali nás do zadku, ponižovali nás. Dost často to přeháněli. Sami zažívali při svém výcviku peklo. Největší prožil jistý svobodník Plošek. Byl totiž velmi vzpurný a tvrdohlavý. Byl i ve výborné fyzické kondici, přesto ho jeho cvičitelé systematicky ničili. Nic mu nepomohlo. Proto se teď, když byl on sám velitelem, mstil na nás. Za různé, možné i nemožné, přestupky během denního výcviku jsme sbírali kolektivní trestné body. Večer pak nadešla jeho chvíle. Nechal roztopit veliká kamna na uhlí v místnosti, kde se spalo, tak, že rudě žhnula. Kontroloval teploměr, čekal, až rtuť vystoupí na 40-50 °C, a pak nás do toho vedra nahnal.

„Jeden, dva, tři... padesát...“ odpočítával nemilosrdně počet kliků. Při vyšším počtu už začali někteří z nás odpaďávat. Sténali, svíjeli se na zemi, nebyli už schopni se zdvihnout ze země. Následovalo odpočítávání jen jim. Podle jejich slabosti, přidával všem navíc dalších 20-30 kliků. Tenhle princip kolektivní zodpovědnosti nutil trpící k nadlidským výkonům. Na jednu stranu se nechtěli před kamarády projevit jako slaboš, na druhou viděli, že by kvůli nim ostatní trpěli ještě více. Mučení neviňátek pokračovalo. Potoky potu a slz tvořily na podlaze louže. Železo se taví v ohni, a když k nám přišel někdo nový, nebyl ještě přetavený. Tehdy jsme byli svědky srdceryvných scén, kdy nebožáci naříkali, kroutili se v křečích, křičeli o milost, volali: „Maminko, pomoz!!“ Bylo mi jich opravdu líto a měl jsem

velký vztek na naše mučitele. Nemohl jsem ale dělat vůbec nic. Obvykle po dvou hodinách, kdy počet kliků dosáhl neuvěřitelné výše, mnoha set, nastal konečně konec. Všichni padli úplně vyřízení na lůžka. Z těch nás probudilo opět řvaní a křik. Na půlhodinovou rozcvičku jsme vyběhli ven jen v trenýrkách, a to i ve dvacetistupňovém mrazu. Výcvik se zbraní mi také naháněl hrůzu. Neumím moc házet. Hod ostrým odjištěným granátem by mne jistě připravil o život. Pokud by mi nevybuchl ještě v ruce, tak jistě v malé vzdálenosti brzy po odhození. V den střelby ze samopalů, na nás byli velitelé nezvykle hodní a mírní. Obávali se totiž, a to už se vícekrát stalo, že se některý z vojáků obrátí, a místo do terče, odpálí dávku nábojů do nenáviděných velitelů.

Princip bumerangu ale naštěstí funguje. Ke konci půlroční drezúry došlo na rotě k závažnému incidentu. Několik vojáků „dalo deku“ jistému vojínu Cmáralovi, který se pro svoje neurvalé chování „těšil“ všeobecné neoblíbě. Tuto akci vedl jejich velitel, svobodník Plošek. Přehodili přes neomaleného hulváta zezadu deku, aby neviděl, kdo ho mlátí. Pak ho chtěli anonymně zmlátit. Podcenili ale zlostnou výbušnost oběti, která pod dekou bojovala, jako kdyby jí šlo o život. Přepadený se jim po krátkém boji vytrhl a pádil chodbou ven. Nikdo ho nezastavil. Hnal se až do budovy štábu pluku. Tam vše nahlásil. Nevěděl ovšem, kdo mu chtěl ublížit. Plukovní velení udělalo z aktu pomsty mimořádnou událost. Vyšetřovací skupina vysokých vojenských funkcionářů se brzy na to odebrala na místo činu, aby zjistila viníky. Po mnoha výsleších se vše rozkrylo. Přišlo se na to, kdo to byl. Během vyšetřování se také odhalilo, jak nesmyslně tvrdě a

brutálně nás naši velitelé cvičili. Ve strachu o svůj „kejhák“ totiž jeden udával druhého. Konečný rozsudek zněl: degradování a tresty odnětí svobody nepodmíněně v trvání jeden až tři roky pro všechny naše velitele. Tři roky dostal svobodník Plošek. My prostí vojáci jsme ještě školu, již za daleko přijatelnějších podmínek dokončili a složili poddůstojnické zkoušky. Moji, nikoliv bezvýznamnou roli v celé aféře, popisuji v následující kapitole.

Punkce, odvádí mne k výslechu

Po výslechu mne odvádí dozorce roty dlouhou studenou chodbou. Z nosu mi kape krev, a tak po mně zůstává na podlaze souvislá šňůra rudých bodů. Jakoby rubínů navlečených na nit. Chodba je nevytápěná a téměř tam mrzne. Moje černé kanady kráčí mátožně a zuboženě. Velmi neochotně a zmučeně. Vycházíme na kasárenský dvůr. Je únor. I zde, v tereziánské pevnosti Josefov vládne krutá zima. Na rozlehlém, zasněženém „buzerplacu“ fučí ledový vítr. Klopýtám ke štábní budově a za sebou zanechávám u každého otisku podrážky ve sněhu kulaté červené koláčky rozpitých kapek krve.

„Svlékni se do trenýrek!“ zní strohý příkaz dozorce divizního vězení. Otevírají se jakési dveře do sklepa. Schody vedou dolů do podzemní vězeňské kobky. Dveře se za mnou zavírají, jen malým zamřížovaným okýnkem vniká dovnitř něco jako světlo. Jak sestupuji, prchají přede mnou krysy. Mrazivý chlad ani příliš nevnímám. Jsem velmi zbědovaný a usedám na nejnižší schod.

Dnes ráno jsem odjel do Prahy. Byl jsem objednan k provedení punkcí v Pražské vojenské nemocnici. Napíchli mi tam z nosu čelní dutiny a propláchli mi je nějakou tekutinou. Nebylo to příliš příjemné.

„Až přijedeš ke své jednotce, jdi si hned lehnout, napíše ti týden v klidu na lůžku,“ řekl mi lékař po zákroku. „Bude tě ještě nějakou chvíli bolet hlava. Někdo při tom i omdlévá. Vyměňuj si tampóny, do zítřka to přestane krváčet.“

Poděkoval jsem a rychle odešel. Na ulici jsem si všiml, že jsem tam zapomněl čepici. Už jsem byl ale daleko, tak už jsem se nevracel. Jak teď budu zdravit důstojníky? Salutovat jsem nemohl, tak jsem při setkání s oficírem vždy jen pohybem hlavy naznačil pozdrav. Při příchodu do kasáren, jsem se už těšil na teplou postel. Vystupuji po schodišti ke své jednotce. Nade dveřmi je nápis „Poddůstojnická škola.“ Na jaře bych měl dělat závěrečné zkoušky. Na začátku dlouhé chodby je stolek dozorčího a jeho pomocníka. Kontrolují mé doklady a papíry od lékaře. Náhle si všimnu na druhém konci jen matně osvětlené chodby něčeho nezvyklého. Je tam jakýsi hlouček vojáků, jako kdyby se s někým prali. Pak se jeden z nich oddělí a prchá zběsile kolem nás ven. Je to vojín Cmáral, pro svoje arogantní a neurvalé chování všeobecně ne příliš oblíbený. Jdu si lehnout na „cimru“. Konečně! Usínám, ale někdo mne budí.

„Vstávej, půjdeš k výsledku!“

Motám se za dozorčím, mám takový podivný, neblahý pocit. Jako kdyby mě hnusný černý vír někam vtahoval. V místnosti, kam vcházím, stojí stůl. Přikazují mi, sednout si do jeho čela. Předemnou

je stolní lampička, namíří mi její ostré nepříjemné světlo přímo do obličeje. Kolem stolu sedí z každé strany tři vyšší důstojníci, podplukovníci. Je jich tu šest. Já jsem sedmý.